



Geachte Kamerleden,

Het gebeurt vrijwel nooit dat rechters zich tot de Tweede Kamer wenden. Dat wij hier staan geeft aan hoe dringend de Rechtspraak aandacht behoeft, juist van die andere pilaar van onze rechtsstaat. Van u, de Volksvertegenwoordiging. Wij zijn een groep verontruste rechters. In november hebben wij een enquête uitgezet onder de rechters en raadsheren in Nederland. Ruim een derde reageerde, vaak met de toevoeging van indrukwekkende eigen ervaringen. De resultaten van die enquête, die wij u hierbij aanbieden, tonen aan dat onze zorg breed wordt gedragen en dat de ondergrens van goede rechtspleging is bereikt. Goede rechtspraak kost geld en tijd. Zoals een timmerman een waterpas nodig heeft, zo heeft de rechter tijd nodig. Tijd om aan professionele standaarden, minimumnormen, te voldoen. Goed oordelen en maatschappelijke effectiviteit kosten tijd: zittingstijd, tijd voor reflectie, voor collegiale afstemming, voor conflictoplossing. En tijd om tijdig te beslissen en mensen daarop niet te laten wachten. Die tijd is er niet. De Commissie Cohen heeft dat bij de laatste visitatie van de Rechtspraak duidelijk en hard geconstateerd. Gebrek aan tijd maakt ook het risico op fouten groter. Als voor goede rechtspraak niet voldoende tijd en geld beschikbaar zijn, dan tast dat de sokkel van Vrouwe Justitia nog verder aan en dreigt zij vaste grond te verliezen. De prijs daarvan zal naar onze overtuiging veel hoger zijn dan het huidige tekort op de begroting van de Rechtspraak. Dit zijn geen holle frasen. De soms bijna wanhopige reacties van onze collega's getuigen nu al van een worstelende rechterlijke organisatie. Grote reorganisaties, zoals de Herziening Gerechtelijke Kaart en KEI, moet de Rechtspraak uit eigen middelen ophoesten. De financiering is daar niet op berekend. Door de grote financiële druk is een eenzijdige, volgens ons doorgeslagen focus ontstaan op efficiency, schaalvergroting en standaardisatie.

Graag willen wij u een paar voorbeelden uit de praktijk geven:

- Strafrecht. Tien minuten zittingstijd voor een zware mishandeling is geen uitzondering. Verzoeken van de verdediging tot aanhouding voor zorgvuldig onderzoek worden als onwenselijk ervaren. Immers, de financiering geschiedt op basis van het vonnis als eindproduct, niet op de aan de zaak bestede tijd. Als een zaak dan toch wordt aangehouden, dan kan die door de volle zittingsroosters vaak pas maanden later worden voortgezet.
- Familierecht. Twintig minuten voor de uithuisplaatsing van een kind is geen uitzondering. De zittingen zijn zo vol gepland, dat uitloop vrijwel steeds het gevolg is. Het duurt vaak te lang tot de uitspraak volgt. Dat leidt bij echtscheidingszaken tot lange onzekerheid over wie de woning krijgt en bij wie de kinderen mogen wonen met als gevolg spanningen voor partijen en hun kinderen.
- Civiel recht. De mondelinge behandeling, het hart van de civiele procedure, kan door gebrek aan zittingstijd niet altijd plaatsvinden. Partijen zien dan geen rechter. Wordt een zitting bepaald dan kan het lang duren voor het zo ver is. De beschikbare zittingstijd is krap. Voor een complexe ontslagzaak vijf kwartier, dat is weinig voor een zitting van zo'n zaak, zeker als we de mogelijkheden van bemiddeling en schikking willen benutten. Verder geldt ook hier dat partijen nog te vaak te lang op de uitspraak moeten wachten. Dit ondanks grote inspanningen om de vonnistermijn te verkorten.



- Bewind. Tijd voor werkelijk toezicht op en controle van de bewindvoerder is er onvoldoende. Dit terwijl steeds meer mensen een bewindvoerder nodig hebben en de maatschappelijke noodzaak er is dat dit goed en integer gebeurt.
- Bestuursrecht. Doelmatige zittingsplanning leidt tot onvoldoende afstemming van de zwaarte van de zaak op de ervaring en deskundigheid van de rechter. Sociaal zekerheidsrecht en vreemdelingenrecht zijn voortdurend in beweging waardoor hogere eisen worden gesteld aan het aanpassingsvermogen van rechter en ondersteuning. De financiële ruimte voor de facilitering daarvan ontbreekt echter veelal.
- Goed ondersteunend personeel wordt vooruitlopend op de gehoopte zegeningen van geplande digitalisering alvast wegbezuinigd. Indien deze medewerkers al worden vervangen dan komen daar mensen met een tijdelijk contract voor in de plaats. Veel know how gaat verloren. Als er dingen fout gaan, zoals bijvoorbeeld bij oproeping van personen voor de zitting, is goedkoop uiteindelijk duurkoop. Het belang van een goede juridische ondersteuning en een goed functionerende griffie kan, zeker met de huidige zittingsdruk, niet worden overschat.

De discussie binnen de Rechtspraak naar aanleiding van onze enquête heeft geleid tot het breed gedragen inzicht dat de financiering van de Rechtspraak aan herijking toe is. Dit standpunt wordt inmiddels ook gedeeld door de Raad voor de rechtspraak. Lees het goed onderbouwde pleidooi van de kant van de Raad in het Nederlands Juristenblad om de financiering van de Rechtspraak los te koppelen van de begroting van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en deze rechtstreeks neer te leggen bij de Kamer.

In dezelfde richting pleit ook hoogleraar staatsrecht professor mr. P. Bovend'Eert in het tijdschrift *Ars Aequi* (mei 2016) onder de pakkende titel "Wat is er mis met de rechterlijke organisatie?". Deze hoogleraar behandelt de onafhankelijkheid van de financiering van de Rechtspraak vanuit staatsrechtelijk perspectief. Belangrijk is de aanbeveling de banden tussen de minister en de Raad voor de rechtspraak te wijzigen. Wij bieden u deze beide artikelen hierbij ook aan.

Wat vragen wij?

- Wij vragen uw inzet om op korte termijn voldoende financiële middelen ter beschikking te (doen) stellen. Een financiering die ons in staat stelt te voldoen aan de eisen die de samenleving aan ons stelt: rechtspraak die zich inzet voor een soepel maatschappelijk functioneren door een effectieve afdoening van geschillen.
- Wij vragen ook uw inzet voor een principiële juiste financiering van de rechtspraak op de lange termijn, door deze los te koppelen van de begroting van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en deze rechtstreeks neer te leggen bij de Kamer.

De Nederlandse rechtspraak geniet nog steeds veel vertrouwen van de bevolking. De rechters en medewerkers hebben zich daar met voorbijgaan van hun eigen grenzen voor ingezet. De rek is er uit. De laatste jaren is onvoldoende aandacht besteed aan de kosten en gevolgen van reorganisaties. Dit moet veranderen. De Nederlandse rechtspraak is niet duur vergeleken met die van andere landen, ook niet als er geld bij moet. De huidige financiering heeft echt onwenselijke gevolgen voor de mensen die ons nodig hebben,



zoals zojuist met voorbeelden geïllustreerd. Wij roepen u, de Kamer, op om te bepalen dat goede rechtspraak wat mag kosten, ja zelfs **moet** kosten.